

בעיני קיסינג'ר המפוכח, זהו מושכד רא" שון. בעיני רבין ומרבית הציבור הישראלי, הדבר ברור פחות.

הגורר והגורר

היעד המשותף של ארצות-הברית וישראל, בשלב הנוכחי, הוא להשיג הסדר-שלום בסיכסוך הישראלי-ערבי.

אינטרס משותף זה הוא די מוצק ודי חשוב כדי לאפשר פעולה משותפת מרחיקה-לכת. אולם האינטרסים המובילים את שתי המדינות ליעד משותף זה, שונים כמעט מכל הבחינות.

בשביעי ישראל, השלום הוא צורך של קיום. כיוסם המדינה כעובדה קיימת לבד העולם הערבי מחייב התפייסות עמוקה בין העמים. בשביעי ארצות-הברית, הסדר-השלום הוא אמצעי למניעת התנגשות גרעינית עולמית, אמצעי לדחיקת רגלי הפובליטים מן העולם הערבי ומכשיר לדכשתת זרם הנפט גגוש הי מערבי.

בשביל ישראל, השגת השלום הוא היעד הלאומי המרכזי בדור זה, מאחר שכל שאר יעדיה הלאומיים תלויים בכך.

בשביל אמריקה זהו יעד חשוב, אך רחוק מלהיות מרכזי. הוא רק אחד ממערכת-יעדים רחבה ומסועפת, החובקת את העולם כולו.

הבדלים יסודיים אלה היו צריכים להוביל לשוני ניכר בגישות ובשיטות. שוני זה אינו בא לידי גילוי, מפני שבניגוד לקיסינג'ר ועמיתיו, אין מנהיגי ישראל רגילים לנסח בבירור יעדים לאומיים, לקבוע סולם קדימות וליישם אותן בתוכנית-פעולה ברורה.

היילכו שניים יחדו, בלתי אם נועדו? (עמוס)

המוריסו אמריקאי מפורסם הגדיר את טיבה של ברית מדינית כך: שני שודדים מחזיקים כל אחד את ידו בכיס רעהו, ועל כן אינם יכולים לשדוד אדם שלישי אלא ביחד.

הברית המדינית בין ארצות-הברית וישראל היא פחות צינית. אולם כמו כל ברית בין מדינות ריבוניות, היא מברי סת על אינטרסים.

לשתי מדינות יכול להיות אינטרס משותף מסויים. אבל אינטרס משותף כזה הוא תמיד זמני, ותמיד מוגבל. כי אין שתי מדינות הנמיי צאות באותו מצב וממייא לא יתכן כלל שלשתי מדינות שונות יהיו אינטרסים בסיסיים זהים.

משום כך כל ברית מדינית היא מוגבלת בזמן ובמקום. כפי שלמד מאקיאוללי, וכפי שידעו מטרניך וביסמארק — בעלי-הברית של היום הוא האוייב של מחר, האוייב של היום הוא בעלי-הברית של מחר. האינטרסים משתנים בלי הרף, כמו החיים עצמם. וכאשר משתנים האינטרסים, משתנות גם הבריתות.

הרגשות העמוקים של סטאלין

ההיסטוריה הקצרה של מדינת-ישראל גדושה דוגמות לכך.

באחד בנובמבר 1954 פרצה מלחמת-השיחור האל-גי'רית. היא נתמכה על-ידי מצריים, בהנהגת גמאל עבד-אל-נאצר. ממשלת צרפת סברה, בטעות, שאם תנטרל את

ידיד - יריב: שארל דה-גול

להיות פער עצום בין תפיסות-הזמן בין שתי המדינות. ארצות-הברית רוצה בהסדר, אבל אין לה כל עניין בהסדר מהיר מדי. ישראל צריכה להיות מעוניינת בהסדר שיושג במהירות מי

שלום של סלאמי

רבות, כנגד עובדה מרכזית ואכזרית: הזמן פועל נגד המדינה.

מכל לקחי יום-הכיפורים תשל"ד, זהו הלקח החשוב והמוחץ ביותר.

ההתמוטטות ההתחלתית בשתי החזיתות, הסכנה למר-כו המדינה, כמות האבידות, החידושים במערכות-הנשק ובכושר-הלחימה של הערבים — כל אלה היו עובדות חשובות, המחייבות הפקת לקחים. אולם בטווח הארוך חשובה הרבה יותר זירה שנראתה צדדית: חרס-הנפט הערבי.

כאשר החליטו המנהיגים הערביים להאט את זרם הנפט אל מדינות המערב, כסיוע מדיני לצבאות הערביים הלוי-חמים, בוודאי לא היו רבים מהם מודעים לעוצמת המכר שיר הוה. עברו שבועות וחודשים, עד שהתחילו הם עצמם לתפוס מה קורה.

כמו באגדה המיזרחית העתיקה, שיפשה הערבי את מנורת-הנפט — וזין מליכוד הת-ייצב לפקודתו.

במרוצת תשל"ד, הועלה מחיר הנפט פי ארבעה. בסוף השנה דובר על העלאה נוספת.

כתוצאה מכך, כבר מצויות בידי המדינות המפיקות-נפט 36% מכל יתרות-המטבע הקיימות בעולם. עד סוף העשור, הן יחזיקו בידיהן שני שלישים מכל העוצמה הכספית העולמית.

דפי הערכה מוסמכת של הבנק העולמי, יגיעו השקעות מדינות-ערב בעולם תוך עשר שנים לטרייליון דולאר — מוספר אנדתי שז 1,000,000,000,000 — הגדול בהרבה מכל ההשי קעות של חנקן הכדכדי האמריקאי בעולם.

אין זה מצב זמני. יתכן שתוך 10 או 20 שנה יפתח העולם מקורות-אנרגיה, שיחלישו את תלותו בנפט הערבי בתור דלק. אולם הנפט משמש כבר כיום לייצור 1200 מוצרים אחרים — החל בחומר פלאסטי וכלה במזון לאדם ולבהמה. זהו מקור לעושר לא-אכזב.

ההשקעות של עושר זה על המאזן הישי-ראלי-ערבי הן עצומות, והדימויון מתקשה לתפוס.

למשל:

● הנחשלות החברתית והטכנולוגית של העולם הערבי, שנראתה עד כה בעיני ישראלים רבים כתופעת-טבע בלתי-משתנה ואף גוברת, הופכת במהירות לנחלת העבר. בתשל"ד היתה ההכנסה השנתית לנפש בישראל 3000 דולאר, בארצות-הברית 9000 דולאר, בסעודיה 12,000 דולאר, בכוויית 18,000 דולאר, ובנסיכות אבו-דאבי שבמיפרץ הפרסי 40,000 דולאר!

תחת מטר-זהב זה, משתנים גם המישטרים. סעודיה חדלה להיות אחוזה של נסיכים חסנניים, המחנים את הקאדילאקים שלהם בין הגמלים. היא הופכת במהירות למדינת-רווחה, המשקיעה אמצעים עצומים בהשכלת ובשי-רותים סוציאליים. כוויית הגיעה מזמן לשיא עולמי ב-שטח זה.

● לא פחות חשוב: מי שישלו אוצרות כאלה, אינו

משום כך, ארצות-הברית היא הגוררת. ויש ראי היא הנגררת. אין הנגרר יכול להכתיב לגורר את הכיוון והקצב. הגורר הוא המכתיב אותם לנגרר.

גיין כלייכול

אלו היתה צמרת ישראל מסוגלת לחשוב על הבעיות הלאומיות היסודיות, היא היתה מבינה שמוכרח

אוייב - ידיד - אוייב: סטאלין

עבד-אל-נאצר, יתמוטט המרד האלגי'רי. ממשלת בן-גורר יון סברה, בטעות, שהפלת עבד-אל-נאצר תחסל את תנו-פת הלאומנות הערבית.

כך נוצרה ברית מדינית, שהגיעה לשיאה במיבצע קדש, שהיה בעיקרו נסיון להפיל את השליטון הנאצרי במצריים. המיבצע נכשל, וכעבור כמה שנים נאלצה צרפת להעניק עצמאות לאלגי'ריה.

אנשים תמימים, כמו שימקון פרס, הכריזו אז שהברית הישראלית-צרפתית אינה ממוססת על אינטרסים, אלא, על רגשות עמוקים". אבל שארל דה-גול לא היה איש רגשני. מייד עם גמר ההרפתקה האלגי'רית הוא ניסה להתקשר עם העולם הערבי, והפך יריב מוסכן לישראל.

עוד לפני כן ניתן לישראל לקח חמור עוד יותר. בסתיו 1947 נדהם היישוב העברי בארץ, יחד עם העולם כולו, כאשר הנציג הסובייטי באו"ם, אנדריי גרר מיקו, השמיע לפתע נאום ציוני מובהק. בו תמך בהקמתה של מדינה יהודית בארץ.

עד לאותו רגע, במשך שני דורות, היה הבולשביזם אויב מושבע של הציונות. ברית-המועצות לחמה בציר-נות מאז יומה הראשון, בנבולותיה ובעולם כולו. מנהיגי הציונות, רובם יוצאי-רוסיה, השיבו לה שינאה עזה.

לפתע השתנה הכל. העריץ הסובייטי המגואל-בדם, אנטי-ישי מבטן זמלידה, הניח את מלוא מישקלו העצום על כף המאזניים של המדינה היהודית. סטאלין סיפק את זנשק החיוני לצה"ל במלחמת-העצמאות, היה הראשון שתעניק למדינה הכרה והיורה מייד עם הקמתה, ותמך בה באו"ם ללא סיג.

מדוע? מפני שבמדינת האינטרס הסובייטי, היתה מדינה יהודית בארץ עדיפה על כסיס כריטי, שיכוב היה להפוך חלק ממערך-היטלים האמריקאי שהקיף אז את ברית-המועצות.

עברו פחות משלוש שנים, והמצב השתנה. ישראל קמה והצטרפה לגוש המערבי. סטאלין פתח במסע אנטי-שמי ואנטי-ציוני קיצוני, המציא את עלילת-הרופאים הנת-עבת, וחיסל את היהודים בצמרת הקומוניסטית במיורח אירופה בטענה שהם סוכני הריגול הישראלי. יורשיו החליטו להשליך את יתבם על המפכה הלאומנית הער-בית, לנקוט קו אנטי-ישראלי קיצוני ולחדור, בדרך זו, אל תוככי העולם הערבי.

הברית בין ישראל וארצות-הברית הדוקה ועמוקה הר-בה יותר. אבל איוולת היא להתייחס אליה כאל נשואין קאתוליים, לטוב ולרע. בימי בריאות ומחלה, עד אשר יפריד בינינו המוות.

חשוב לחבוץ היטב לא רק מהו האינטרס המשותף המשמש כסיס לברית זו — אלא גם במה נבדלים האינטרסים של שתי הי מדינות.

כאשר נפגשים הנרי קיסינג'ר ויצחק רבין, הם יכולים לדבר בשפה דומה, להשמיע מליצות זהות. אבל הם מייצ-גים שתי מדינות שאין כל דימויון ביניהן מבחינת שאין-קום הגיאוגרפי, הגודל, העוצמה, הבעיות הביטחוניות והיעדים המדיניים.